

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 240

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 11a.

—
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

—
 Multămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fl.

—
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Secrete publice

Tratatul pentru pace dintre partidele maghiare continuă, se poticnesc, se potmolesc, iar se ridică, iar se pornesc, — urmând astfel o monotonă undulație, al cărei sfârșit nu se poate încă prevedea. Abia din când în când mai iese la iveală câte ceva interesant, câte ceva vrednic de remarcat și de relevant.

Un astfel de moment găsim într-o convorbire despre care dă seama un ziar maghiar și care petrecându-se între mai mulți membri marcantți ai numitelor partide, a avut drept obiect chestiunea reformei electorale în legătură cu proiectele militare. A condiționa aceste două chestiuni una de alta nu convine contelui Andrassy, — căci el a fost care a deschis în această privință discuțiunea, — o discuțiune de coridoare sau de *culuoare* parlamentare, cum zic frații noștri din România mai pe franțuzie.

Nu convine acea condiționare nici celor mai mulți membri ai partidului kossuthist; — dar, a observat un alt deputat: „dacă nu vom pune acum această condiție, vom ajunge într-o situație cu mult mai grea în ce privește dreptul electoral. Odată ce guvernul va dobândi proiectele militare, desigur, că n'are să-i mai fie urgentă reforma electorală”.

La ceea ce contele Andrassy răspunde: — „Asta așa este. Dar de aceea e compromisul, ca să se asigure cu el aducerea la ordinea zilei a reformei electorale. Nu e

nevoie ca să se aducă în legătură de condiționare neapărată cu proiectele militare”.

Ceea ce e mai interesant pentru noi, urmează de aci înainte: — Un deputat observă, că reforma electorală n'ar înfățișa o primejdie atât de mare, căci „printr-o împărțire potrivită a cercurilor electorale s'ar putea contrabalansa într-o mare măsură sporirea însemnătății politice a naționalităților...” Zice iarăși contele Andrassy: — „Acest lucru într'adevăr e posibil, dar împărțirea nu trebuie făcută într'un chip atât de bătător la ochi, încât să se facă cu totul iluzorie lărgirea dreptului de vot pentru naționalități”.

Aci a intervenit în discuție și ilustrul nostru neamic contele Apponyi: — „Cu împărțirea cercurilor electorale se poate dobândi mult spre avantajul maghiarimii; dar stăpânirea globului maghiar nu se poate valida numai pe această cale, pentru că aceasta ar însemna apăsarea și dejudecarea naționalităților și ar provoca osânda străinătății”.

Această parte a discuțiunii a fost încheiată de Ugron cel tânăr, cu următoarea observație adresată contelui Andrassy: — „Toate astea sunt adevărate, — dar îți aduci aminte, Excelență, că prin proiectul tău de odinioară totuși am găsit mijlocul cum să facem o împărțire care să asigure supremația maghiară”.

Dacă nu mă înșel, între altele proiectul contempla reforma așa, că de pildă cercul Murăș-Oșorheiului, cu populație maghiară, ar fi fost alcătuit din trei mii de alegători, pe când cercul Câmpenilor ar fi

cuprins treisprezece mii de alegători români...”

Contele Andrassy n'a reflectat nimic la această interesantă reamintire, ci a trecut la discutarea altor fețe ale chestiunii.

Așadar, avem iarăși eclatante manifestări ale sentimentelor cu cari partidele maghiare contemplează chestiunea reformei electorale. Preocuparea nu e alta, decât că prin o astfel de reformă nu s'ar putea știrbi în aceeași măsură cum e astăzi dreptul naționalităților; teama, îndeosebi, e de osânda străinătății.

De aceea o mare parte din patrioții maghiari sunt de părere ca mai bine nici să nu se atingă această chestiune, să rămână amănată până la extremele posibilității, — pe când alți patrioți, mai puțini ce e dreptul, sunt de părere că falsificarea ideii de vot universal cu *corectivul*: asigurarea supremației maghiarimii, n'ar fi o imposibilitate, ba n'ar prezenta nici vre-o greutate prea mare, — dovadă că un astfel de mijloc se găsisse chiar pe timpul când contele Andrassy își luase însărcinarea să aranjeze chestiunea...

Contele Andrassy însă a tăcut, — și această tăcere n'a avut numai însemnarea recunoașterii exactității amănuntului cu cei 3 mii de alegători unguri ai Oșorheiului, egali cu cei 13 mii de alegători români ai Câmpenilor; ci a mai însemnat această melancolică tăcere și altceva, — anume constatarea, elocventă totuși în muțenia ei, că n'a fost posibilă o asemenea falsificare, o asemenea escamotare a ideii și esenței dreptului de vot universal.

În proiect o fi fost ceea ce spune tână-

URSITA

Povestea unei dimineți de primăvară

Alegorie într'un act

Reprezentată, cu prilejul serbărilor jubilarale ale universității din Iași, la festivalul de gală dela 27 septembrie 1911 în sala Teatrului Național

de I. Gavanescul

PERSOANELE:

Zăna, Fata de'mpărat.
 Ingerul.
 Mihaiu.
 Alexandru.
 Mirele.
 Moș Munte, Duhul muntelui.
 Moș Dunăre, Duhul râului.
 Vântul, Duhul vântului.

Soldați, snita lui Alexandru și Mihaiu și snita Mirelui.

E disdedimineață, încă întunec. Se'ngână ziua cu noaptea. Siluetele lucrurilor abia se disting. Pe cer nori; printre nori, pe ici pe colo, licăriri de stele.

Scena reprezintă un peisaj de munte. În dreapta, un creșu repede de munte uriaș, al cărui vârf nu se vede.

La poalele lui, o căsuță țărănească, cu cerdac împodobit de stâlpi; — în planul întâiu. Dincolo de linia muntelui, altă linie paralelă de munți, înaintându-și colțul mai mult către mijlocul scenei. Ocolind acest colț, curge, dinspre dreapta, o apă lată printre cele două lanțuri de munți și se ascunde în dreapta, după muntele din față.

Spre stânga valuri de coline și de vălcele. O pădure mai în fund.

La ridicarea cortinei s'aude vântul văjiind — scurt, apoi se oprește.

SCENA I.

Ingerul apare în pridvorul casei, alb, cu aripi mari albe; se așează la fereastră.

Ingerul

Fată de'mpărat,
 Fată de'mpărat!
 Scoală-te și lasă-ți
 Odăița strâmtă.
 Nu mai privi lumea
 Pe fereastra'ngustă.
 Ieși în largul zării.
 Azi e ziua sfântă
 A ursitei tale.

Oarbă ești; de astăzi
 Vei vedea lumina.
 Suflet rupt în patru
 Raze risipite,
 De azi le vei strânge
 Toate'ntr'o lumină.

Fată de'mpărat,
 Fată de'mpărat!
 Șterge-ți de plâns ochii
 Cei frumoși ca mintea-ți.
 Sus ridică-ți fruntea
 Cea îngândurată:

Azi e ziua sfântă
 A ursitei tale.

Cată pe câmpie
 Flori de primăvară
 Și te'mpodobeste,
 Că mirele-ți vine!

Fată de'mpărat,
 Fată de'mpărat!
 Fearsle de pază,
 Lacătele ușei,
 Zăvoarele toate,
 Ce te-au ocrotit,
 Din porunca Celui
 Care m'a trimis
 Sunt deschise toate.

Ingerul face un semn, și cad jos fearsle dela ușă dela ferestre, etc.

Duhurile rele
 Smeii făr' de lege
 Nu mai au putere
 De azi împotriva-ți.
 Ieși în largul lumii,
 Fată de'mpărat:
 Azi e ziua sfântă
 A ursitei tale!

Ingerul dispare. Liniste. Cântec depărtat de privighitoare. Vântul s'aude văjiind la început încet, apoi tot mai tare.

rul Ugron ca spre lauda fostului ministru de interne, din guvernul coaliției, — dar mai departe de proiect nu s'a ridicat, și desigur, că-și va fi avut lucrul explicația lui.

Credința de astăzi a contelui Andrassy și tot astfel și a contelui Apponyi, — credință, care trebuie să aibă la temeiul ei și oarecare experiență, — este că *nu s'ar putea* realiza visata reformă cu scurtarea „bătătoare la ochi” a drepturilor naționalităților.

De ce?

Contele Apponyi pune înainte sfiala de judecata lumii, a străinătății...

O fi și asta ceva, dar credem că mai sunt și alte motive de sfială, a căror mărturisire nu se împacă cu sentimentele de semeție grofească, dar a căror realitate inexorabilă se tradează prin însași atitudinea ce bieții grofi au ajuns nevoiți să ia în fața chestiunii.

E frumoasă, totuși, desvăluirea! Poate, totuși, să admire străinătatea *încercarea* ce s'a făcut, și despre care mărturisește tânărul Ugron...

De sigur, ea fusese menită să rămână acoperită sub cine știe ce motivări prefăcute, mincinoase...

Secretul însă, i-a scăpat tânărului: A fost un sistem, al cărui scop nu era altul decât a despoia cu meșteșug naționalitățile nemaghiare de drepturile lor; a spus acest lucru pe față, și ziarele maghiare îi răspândesc publicitatea, — o îndeletnicire în care de astă dată suntem și noi atât de bucușori să le secondăm.

Sunt secrete acestea? Așa ar fi părut, că erau menite să rămână; cel puțin când nu vorbesc „între dânsii”, hegemonii noștri nu păstrează aceeași sinceritate, aceeași francheță... Dar sunt *secrete publice*, — căci cine nu cunoaște imboldurile și mobilurile de cari ascultă, în fond, întreaga oligarhie ce se ține cu disperare și cu toate ghiarele de „supremația”-i mereu amenințată?... Le cunoaștem și îi cunoaștem; de aceea nici lupta *noastră*, sprijinită numai pe *dreptatea* vecinic triumfătoare, n'are să fie prea grea.

Deșteptarea Chinei

Mișcarea revoluționară din China este până acum victorioasă. Trupele guvernului din Peking au fost silit să lase orașul Hankeu, centrul revoluției, în mânele insurgenților și să se retragă spre Nord. Dinastia manciuriană nu mai poate conta decât pe foarte puține diviziuni de armată și defecțiunile în tabăra guvernamentală sunt la ordinea zilei.

Ce rost are actuala revoluțiune? Este ea o mișcare parțială a unei singure provincii nemulțumite sau este un curent general, care se atragă cu sine masele mari ale poporului chinez?

Până acum a fost destul de dificil a răspunde la aceasta chestiune. Aparențele ne-ar face să credem, că avem de a face cu o răscoală a unor provinciali nemulțumiți cu administrația centrală, care a organizat în chip nemulțumitor lucrările de construire a unei linii ferate la Se-ciuen și Hunan.

Acesta este însă numai motivul direct al mișcării revoluționare, căci în definitiv o chestiune locală nu poate să intereseze o întreagă parte — și o parte mare — a neamului chinez până într'atâta, încât să ridice armele contra regimului. Nu, revoluția din China centrală nu e o mișcare locală, ci este îndreptată în chip *general* contra actualului regim al manciurienilor, care a nemulțumit adânc masele națiunii chineze.

Din aproape patru sute de milioane de locuitori ai Chinei d'abea cinci milioane sunt manciurieni. Și totuș puterea aparține acestei infime minorități, totuș dinastia este manciuriană.

Această situațiune este nefirească și a dus la rezultate foarte nefavorabile pentru dezvoltarea Chinei.

Cât timp comunicațiunea dintre diferitele provincii era anevoioasă așa că cu greu se putea face o comparație între stările de lucruri dintre aceste provincii și cât timp cultura nu pătrunsese în masele imense ale populației imperiului de mijloc,

această situațiune nedreaptă a putut dura.

Dar China și-a deschis, pe la sfârșitul secolului trecut, porțile, influenței europene. Căi ferate au fost constituite, s'au ridicat școale, instituțiuni de cultură și de economie politică, s'au introdus reforme deși numai în măsură cu totul insuficientă. Poporul chinez a început să se deștepte și încetul cu încetul a început să-și dea seamă că este exploatat de o dinastie vitregă, care nu e eșită direct din sânul națiunii ci reprezintă numai o parte mică și deci mai puțin importantă a populației indigene.

Revoluția care a izbucnit la Se-ciuen și și-a stabilit centrul la Hankeu este periculoasă pentru dinastie tocmai pentru că are sprijinul moral și poate în curând și sprijinul efectiv, material, al marelui mase a populației chineze. Sunt vre-o două decenii de când neamul chinez a început să observe situațiunea nenaturală în care se află față de dinastie.

Casa domnitoare a manciurienilor s'a ferit și se ferește a aduce reforme prea importante în China căci i-e teamă că odată cu deșteptarea neamului chinez la o nouă viață va veni și sfârșitul ei. Tirania a avut întotdeauna ca aliat fidel ignoranța poporului pe care l-a ștăpănit.

Când nemulțumirea chinezilor a început să se manifesteze, guvernul din Peking a încercat să abată pericolul printr'o manevră foarte isteată: a aruncat vina situațiunii rele asupra *străinilor*. Ne aducem aminte ce mișcări sângeroase au avut loc în China în contra europenilor.

Dar gogorița xenofobiei era un joc care nu putea să dureze la infinit. Chinezii au deschis mai bine ochii și au văzut că au fost trași pe sfoară de guvernele din Peking. Se pretextase pericolul străinilor spre a se ascunde adevăratele cauze ale stărei rele în care să găsește poporul chinez.

De astă dată revoluțiunea nu a mai izbucnit contra străinilor ci *deadreptul* în potriva dinastiei manciuriene.

SCENA II.

Fata de 'mpărat (Zâna), Moș-munte, Vântul.

Din casă iese în pridvor Fata de 'mpărat: merge încet, cu băgare de seamă, dreaptă, cu capul sus, cu privirile fixe, pipăind cu piciorul locul unde pășește, căutând cu mâinile reazăm și orientare. E oarbă.

Deodată vântul se oprește.

Dinspre colțul muntelui de către casă, un moșneag — Moș Munte — înaintează. El nu vede ce se petrece în pridvor, casa fiind cam în linie cu muntele, cu fața pe jumătate spre stânga, jumătate spre fața privitorului.

Moș Munte, către cineva care se vede stând ca o statuie în stânga:

Vântule, ce te-ai oprit,
Vântule pribeag?
Ce-ai văzut, de te-ai oprit
Și stai ca de piatră?

Vântul, înaintând, cu ochii țintă la Zâna din cerdac.

O, Moș Munte! Ce văz eu,
N'am văzut de veacuri.
Uite Fata de 'mpărat
C'a ieșit din casă!
Fata oarbă de 'mpărat
Uite-o cum pășește
Singurică, dibuind
Aeru 'mprejura-i!

Moș Munte, venind și privind.

O, minune!... Doamne sfinte,
Asta e un mare semn
Al puterii tale!

Vântul

Este singură, Moș Munte?
Și unde se duce?

Moș Munte

Singură. Cei doi viteji,
Străjerii ei ageri,
Au plecat de mult în lume
Să-i cate un mire:
Mirele, care i-a fost
Ursit ca s'o ducă

(arată vârful invizibil.)

Colo sus, în zori de zi,
P'acel vârf de munte,
Ca să vadă răsărind
Soarele.

Vântul

Moș Munte,
Multe știi, că ești bătrân
Ca pământul, și păzești
Taina astor locuri,
Spune-mi...

În timpul acesta, Fata de 'mpărat, care s'a coborât din cerdac pe scara de piatră vâruită alb, înaintează încet și drept, cu precauție, îndreptându-se către râu.

Dară încotro
Merge? Moșule, nu vezi
Că apucă drept spre râpă?

O să cază în vâltoarea
Spumegoasă a râului...

Când Fata de 'mpărat a ajuns aproape de mal, s'aude un șgomot surd, ca un început de tunet depărtat. Zâna se oprește și apucă spre stânga, către dealuri și vâlcele. În curând dispăre acolo, după un deal.

Moș Munte

O nu piere ea, n'ai grijă!
Vântule, nu piere.
S'a oprit în loc pe mal.
Și-acum iat-o că pornește
Pe verdeața văilor,
Către dealuri înflorite.

Vântul

Primejdie și acolo este,
Moșule. Nu vede.
E o prăpastie în drumu-i...

Moș Munte

Fie și o sută.

Zâna dispăre după un deal

SCENA III.

Moș Munte și Vântul

S'aude din nou tunetul surd, ca din depărtare.

Moș Munte

N'auzi tu glasul acela,
Glas de tunet ce vorbește?

Deviza revoluționarilor, a căror șef este energicul republican Sun-Yat-Sen, e: „Jos manciurienii“.

Ca întotdeauna la izbucnirea unei revoluțiuni cauza directă a mișcării a fost un lucru de o importanță secundară. Chestiunea căei ferate din Se-ciuen n'a fost decât un episod trecător.

Revoluționarii se gândesc mai mult la isgonirea dinastiei manciuriene decât la liniile ferate.

Revoluționarii au mers din succese în succese. După niște masacre în stil mare, cu adevărat *chinez*, insurgenții au ocupat orașul Hankeu de lângă fluviul Yang-Tse, au luat cu asalt arsenalul dela Hai-Yung și au pus mâna pe tezaurul din Vu-ciang. O săptămână mai târziu au bătut trupele guvernamentale în marea luptă dela Hankeu.

Deși nu se poate prevedea sfârșitul definitiv al campaniei, totuși actuala revoluțiune are o importanță epocală.

E o mișcare liberală, reformistă, o mișcare a *junilor chinezi*. În proclamația pe care comitetul revoluționar a adresat-o poporului chinez și pe care a trimis-o și consulilor marilor puteri europene, se spune că mișcarea nu este îndreptată împotriva străinilor, cari își vor păstra privilegiile lor, ci împotriva dinastiei tiranice și tinde a introduce un regim de libertate și de reforme salutare în China, spre emanciparea națiunii chineze.

Iată o mișcare *republicană și constituțională* la un popor pe care-l credem orbecând în întunericul absolutismului. Este un eveniment istoric de cea mai mare însemnătate, căci tinde a readuce la o nouă viață, de lumină și de civilizație, un popor de patru sute de milioane. Ne putem închipui ce ar însemna în viața popoarelor o Chină constituțională, cultă, o Chină luminată în locul celei de astăzi!

Dar deocamdată să nu ne grăbim cu prognosticurile.

Curtea din Peking și-a dat seamă de pericolul ce o amenință și a luat toate măsurile spre a potoli, pe deoparte, spiritele și spre a înăbuși răscoala.

Un semn că mișcarea revoluționară are șanșe de izbândă și că guvernul manciurian s'a convins că nu mai merge cu subterfugii și cu promisiuni goale este, că a rechemat din exil pe șeful liberal chinez Yuan-Shi-Kai, un bărbat de stat merituos și energic. Acestuia i-s'a dat însărcinarea grea de a restabili pacea între dinastie și popor, după ce va fi înăbușit răscoala.

Nu se știe încă precis dacă Yuan-Shi-Kai, care este azi omul situației în China, a primit sau nu această misiune. Un lucru este sigur: revoluționarii nu vor ceda cu una cu două și chiar dacă actuala dinastie nu va fi detronată, totuși se va face un lucru folositor pentru China: se vor introduce reforme liberale.

Iată dar imensul imperiu chinez pe calea deșteptării la o viață civilizată.

Nefericirile lui Eminescu

— Cu prilejul serbărilor dela Galați —

Serbările dela Galați, șgomotul de mulțumire sufletească, svonul de fericire generală, fastul de sărbătoare stărnite de ridicarea primului monument eminescian, au făcut să răsără în unele suflete amăgite de iluziunea acestor clipe întrebarea: pentru ce se vorbește de nefericirile lui Eminescu în mijlocul unor momente atât de solemne? Unii scriitori au impus chiar indignarea atât de departe încât au declarat că aceia cari nu se pot opri de a se ocupa de nefericirile marelui poet chiar în asemenea zile de sărbătoare, săvârșesc nici mai mult nici mai puțin o impietate.

Desigur că indignarea este unul din sentimentele cele mai vrednice de respect, fiindcă cu cât ea este mai adâncă, cu atât presupune o bază de convingere mai sinceră. Cu toate acestea, credem că, — ori câtă indignare am risca să provocăm la rândul nostru, — Eminescu nu poate fi despărțit de nefericirile lui. După cum istoria nu va putea despărți nici odată Austerlitz de sf. Elena, tot așa sufletul nostru nu poate despărți pe Eminescu de durerile multe ce au făcut din viața lui un complex atât de tragic.

Eminescu nu poate fi scos din mediul în care a trăit, din mijlocul afecțiunilor cari l-au frământat, din cadrul de suferință etică și materială care i-a alcătuit decorul predilect al vieții lui; Eminescu nu poate fi pus sub un clopot de sticlă pentru a sluji ca obiect de observațiune moralistilor de paradă. Viața lui Eminescu a fost ca și opera lui: un

complex adesea tumultuos de lumini și umbre, de senin și încruntări furtunoase de nouri, de milă și sarcasm, de cugetare adâncă și patimă desfrănată, de revoltă adâncă și de largă înțelegere a sufletului omenesc. A considera ca o impietate cercetarea umbrelor din viața marelui poet, însemnează a nu avea nici pregătirea de a pricepe lumina multă din inspirata lui poezie; a exclude din viața lui Eminescu suferințele proprii cari au dat o justificare atât de tragică durerii lui etice, însemnează, din contră, să micșorezi figura genialului poet care, prin experiența sa, de durere, s'a putut ridica până la cea mai înaltă treaptă de înțelegere a suferinței universale, al cărei genial cântăreț a fost.

Cine vrea să arunce vâlul uitării sau al unei închipuite discrețiuni delicate peste suferințele lui Eminescu, acela descompletează figura marelui poet, răpindu-i tocmai aureola martirului. Ceea ce a făcut ca Napoleon să rămâie în istorie, nu numai ca un mare general cuceritor și cărmuitor de popoare, ci și ca o figură din cele mai profunde umane și simpatice, a fost tocmai tragica încoronare a triumfurilor sale, cu cunună de spini. Din acest punct de vedere soarta lui Eminescu se aseamănă cu a marelui împărat francez. Arareori un geniu a avut nenorocul să ispășească în mod mai tragic visul lui de perfecțiune.

A vorbi de nebulia lui Eminescu nu e o impietate. A vorbit însuși poetul despre ea, în una din acele clipe de dureroasă clar-vedere, când poetul începe să ghicească rostul vremii ce va să vie. De aceea, peste viața ca și peste opera întreagă a lui Eminescu va străluci veșnic nefericirea sa, încheată ca într'o lacrimă de noroc în versurile:

Unde-s șirurile clare din viață-mi să le spun?
Ah, organele-s sfărmate și maestrul e nebun!

Bacul Bucur.

Apel către inimile bune

Facem, cu plăcere, loc apelului de mai jos ce ni-s'a trimis spre publicare.

El este destul de elocvent și am putea să ne mulțumim simplamente cu înregistrarea lui, dacă nu ar fi la mijloc și un special interes superior, care ne îndeamnă, ca și noi să ne identificăm expres cu acest apel.

Lumea românească, până la cele mai depărtate hotare, știe deja de propaganda pentru a ridica în Arad cetate culturală de prima forță pentru neamul nostru din aceste părți, în care să se adăpostească existența școală civilă de fete.

Apelul ce-l comunicăm, ne amintește de o datorie ce ne incumbă nouă tuturor, de a da acestei școale, care *există* și care *înaintează*, un ajutor moral: cărți și reviste românești, pentru a spori biblioteca corpului didactic și biblioteca școalei.

Socotim a fi de prisos să mai lungim vorba. Dăm loc apelului, pentruca fiecare, la a cărui inimă bate acest apel, să răspundă după inima sa.

No. 40/1911—12.

Lumea pedagogică de azi înclină tot mai mult să sprijinească învățământul școlar prin lectură bună.

Cu cât mai ales trebuie să urmeze acest procedeu în învățământul feminin, îndeosebi la noi români, cari numai acum începem a pune oarecare grije pe cultivarea sistematică a fetițelor noastre!

Școala noastră civilă de fete încă urmează principiul arătat mai sus: de a face învățământul cât mai temeinic și efectiv prin lectura cu elevele. De regretat e însă, că mijloacele noastre materiale — câte o coroană la an dela fiecare elevă — sunt prea modeste pentru a ne putea întocmi o bibliotecă pe deplin corespunzătoare pe seama elevelor și a corpului didactic al școalei.

Astăzi, când contingentul nostru de eleve s'a sporit ca nici odată până acum, și astfel avem pentru școală și aceasta bună mărturie din afară, îmi iau libertatea să apelez la toate inimile bune, îndeosebi la autorii și editorii români, rugându-i să binevoiască a trimite pentru scopul arătat, la

Vântul

Nu, n'aud nimic...

Moș Munte

Te cred.

Nu-l auzi, că ești pribeag.
Eu l'aud, că sunt de-aicea.
O, și-mi pare glas de tunet
Acea șoaptă, că e șoapta
Vremilor ce nu mai sunt,
Șoapta sufletului veșnic,
Șoapta duhurilor tainici
Ale neamului ei mare.
Șoapta aceea uriașă
Îi conduce, Vântule,
Pașii printre râpi, prăpăstii,
Către ținta dorului.

...Ce gând negrăit a scos-o
Din ascunzătoarea-i albă?
Presimțirea? Ce ne-aduce,
Din noianul tainelor
Nepătrunse ale firii.
Răvârsatul zorilor
Astei dimineți de maiu?

Vântul

Ce uimit ești Moșule,
Tu, ce știi așa de multe!

Moș Munte

Sunt uimit de ce zăresc
Dincolo de arătare.

Asta, Vântule, e un semn,
Un sem mare. O să vină
După dânsul întâmplări
Ce o să înmărmurească lumea.

Se duce să se uite după Zână, care nu se mai vede

Fata oarbă de împărat,
Înainte zorilor
Unei dimineți de maiu,
A ieșit s'adune flori!..
Pentru ce?... Și pentru cine?..

În timpul acesta, din fund înaintează încet Moș-Dunăre, care abia să zărise pe malul drept al râului, în dreptul colțului din fund al mantelului, pe pașiștea dinspre partea dealurilor și văilor. Traistă de călătorie în spate, toiag în mână.

(Va urma).

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

adresa subsemnatei, câte un exemplar din scrierile, respective editurile lor.

Dacă s'ar afla și de aceia, cari năzuința noastră ar sprijini-o prin daruri în bani, școala noastră le va fi deopotrivă recunoscătoare.

Despre darurile de cărți ori de bani, de cari ne vor invrednici inimile bune, se va face dare de seamă în public încă în decursul anului școlar curent.

Arad, la 27 octomvrie n. 1911.

Octavia Ciuhandu
directoara școlii române civile de fete

Gazetele și revistele române dela noi și din țară sunt rugate să reproducă acest apel.

Adunarea poporală din B.-Comloș.

Ne mai despart abia câteva zile de mult așteptata adunare poporală, ce se va ține în frunța comună românească din comitatul Torontal: Comloșul-bănățean.

E timpul cel mai potrivit, ca d. deputați și ceilalți membri ai partidului național — în aceste zile de grea încercare pentru ființa noastră națională, — să vie între noi, ca să ne îndrepte și să dea nouă îndrumări, prin graiul și povețele lor înțelepte.

Românii, din nordul Torontalului, avem o situație extrem de grea, fiind încunjuțați de o mare de străini: maghiari, germani, sârbi și bulgari — ale căror idealuri și aspirațiuni se deosebesc mult de ale noastre.

Fiind icuți între străini — și neavând contact direct cu corpul românismului — trebuie să îndurăm zilnic neplăcerea cauzată de dese conflicte în chestiuni de ordin național.

De aci se explică bucuria mare ce simte poporul din B.-Comloș și jur, primind vestea îmbucurătoare a adunării de duminică. Cu în-suflețire și mult dor așteptăm punând străduințe mari pentru o primire fastuoasă, venirea acestora, cari cu iubire părintească vor să-i îmbărbăteze și lumineze.

Rugăm deci onor. deputați și pe toți ceilalți membri ai comitetului național cu stăruință să vie cât de mulți la această adunare, asigurându-i că vorba lor înțeleaptă va fi sorbită de sufletele țărănilor de aici, mult dornici să-i audă.

Și așteptăm ca toți intelectualii și țărăni din Torontal, aderenți sinceri și credincioși ai partidului național român să-și fie de sfântă datorie a participa la această adunare.

Oratorii, cari vor să ia cuvânt la adunare să ne anunțe grabnic, ca să putem anunța prețurii de cu vreme.

Primire grandioasă se face la trenul ce vine de către Arad la ora 10 a. m.

Adunarea se ține la ora 11, iar după adunare va urma banchet.

Cari doresc alte informațiuni, să se adreseze părintelui protopop: Mihail Păcățianu.

Comitetul aranjator.

Decorarea dlui ministru Arion.

Din București ni-se anunță, că M. S. regele Carol a conferit dlui C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice, ordinul „Coroana României” în gradul de Mare-Cruce.

Congregația de toamnă a comit. Hunedoara. În congreagația de toamnă a comitatului Hunedoarei românii sub conducerea d-lui dr. Aurel Vlad au dus o frumoasă luptă. D-nul dr. Aurel Vlad a vorbit la cunoscuta circulară a orașului Vârșeț și a propus, ca din partea comitatului să se trimită o petiție la dietă, în care să se ceară înfăptuirea legii electorale pe baza sufragiului

universal, egal, direct și secret. Propunerea aceasta a fost sprijinită cu multă căldură și vervă oratorică din partea d-lui dr. Victor Bontescu, apoi din partea deputatului ungur Barcsay (justhist). Majoritatea însă a primit propunerea comisiei permanente, ca adecă adresa orașului Vârșeț să fie luată simplamente la cunoștință. În congregație a luat cuvântul și d-nul avocat dr. Iustin Pop din Deva, care a rostit din acest prilej un judicios discurs, pe care-l vom da în întregime în una din zilele proxime.

Consiliu comun de miniștri în Budapesta. Zilele trecute s'a ținut în Viena consiliul comun de miniștri, care se va continua pe la mijlocul lunii noemvrie în Budapesta.

În consiliul ținut în Viena nu s'au putut lua hotărâri definitive din motivul, că guvernul Gautsch era tocmai în preajma demisionării. Deci numai hotărâri de natură principiară s'au conceput la primul consiliu. Acum după ce Austria are un nou cabinet, consiliul din Budapesta va decide definitiv în chestia căilor ferate din Bosnia, va stabili textul proiectelor, ca să poată fi înaintate camerei. Pe lângă acestea consiliul va avea să ia dispoziții în chestia delegației. Se va indica terminul, când se vor întruni delegațiile și se va redacta proiectul de budget comun pe anul 1912, care în rândul trecut numai s'a schițat în linii generale.

Convocarea parlamentului francez. Președintele Fallières a semnat decretul, prin care se convoacă parlamentul francez pe 7 noemvrie.

Miniștrii au ținut azi un consiliu sub prezidiul președintelui Fallières, luând în dezbateră proiectele de lege cu privire la micșorarea scumpetei mijloacelor de trai și a locuințelor.

Noul guvern austriac. Urmașul baronului Gautsch, designatul premier al Austriei, contele Carol Stürgkh mâne va prezenta Majestății Sale lista completă a cabinetului.

Noul guvern s'a format în modul următor:

Ministru-președinte: contele C. Stürgkh, fost ministru de instrucție. Ministru de interioare: Haynold, guvernatorul Moraviei. Ministru de comerț: Roessler, șef de secție la ministerul de externe. Ministru de lucrări publice: Trnka, șef de secție. Ministru de finanțe: rămâne Meyer. Ministru de justiție: rămâne Hochenburger. Ministru de culte: Hussarek, fost șef de secție la ministerul de culte. Ministru de agricultură: Förster. Ministru de honvezi: rămâne Georgi. Ministru polon: Zaleczky. Ministru ceh: profesorul Brada.

Noul cabinet Stürgkh a fost primit foarte rece în cercurile politice din Austria. Stürgkh, o personalitate închisă, rece și nepopulară, nici nu s'ar fi putut lua în combinație, dacă nu ar fi vorba de un cabinet de tranziție.

Noul minister se va numi ministerul muncii; un minister compus din funcționari, cari au anumite îndatoriri de împlinit.

Revoluția din China. Lupta pentru Hankau durează de mai multe zile, norocul însă să schimbă în fiecare zi dintr'o tabără în cealaltă. Se vede, că matural oraș înțelege și el însemnătatea momentelor și-i vine greu să se hotărăască pentru cine să-și deschidă porțile, când trecutul și viitorul se luptă sub ziduri.

Revoluționarii din Hankau sunt atacați de pe apă de amiralul Sah, iar de pe uscat de ministrul de războiu Jing Csang.

De pe câmpul de luptă. Paris, 1 nov. După raportul medicilor crucei roșii, dela începutul revoluției până acum, au căzut atât din trupele împărătești cât și din ale revoluționarilor o mie de soldați iar trei mii au fost răniți.

Londra, 31 oct. Din Hankau vine știrea, că sâmbătă, aproape pe înserate cinci mii revoluționari au atacat trupele imperiale și după o luptă crâncenă au ocupat gara principală a orașului. Un tun maxim a fost capturat de revoluționari. Trupele împărătești sau retras. Luni, trupele împărătești au primit o întărire de trei mii soldați, cari au împins aripile trupelor revoluționare făcându-le să se strângă; au sacrificat însă pentru aceasta mulți soldați. Prin focurile purtătoare de moarte ale tunurilor revoluționarii înaintau îndărjiți și ne-păsători.

Trupele împărătești au profitat de toate întâririile și și-au desfășurat puterile în ordine și cu chibzuință. Mai multe granate au căzut în coloniile europene rănind pe mulți, alte pagube nu s'au făcut. Un vapor a luat pe bordul său mai multe femei europene, iar mai multe mii chinezi și-au găsit scăparea în bărci.

În timpul zilei trupele împărătești au reocupat gara. Flota amiralului Sah a trimis foc orașului fără încetare.

Amiralul a anunțat pe europeni, că nu va bombarda orașul Vucsang înainte de a fi căzut Hankau.

Reforme. Peking 1 nov. Pretențiunile garnizoanei din Sanghai de a se convoca adunarea națională au fost comunicate telegrafic de ofițerii răsculați și celorlalte garnizoane din împrejurime. Garnizoanele din Csinantu și Paotingsu au adoptat aceste pretențiuni și au anunțat în același timp guvernul, că nu vor lupta contra revoluționarilor.

Peking, 1 nov. Prin edict împărătesc se primește demisia tuturor membrilor guvernului.

Peking, 1 nov. Se anunță oficial numirea de ministru președinte a lui Juanskikai. Veikvantuo fost guvernator în Kanton a fost numit guvernator suprem în Hukuang, iar generalul Jincsang președinte al statului major; Natuny și Hsuscisang președinți ai consiliului secret.

Cabinetul se va constitui când Juanskikai va lua prezidența ministerului; până atunci prințul Ching va fi ministru președinte, iar Natuny și Hsuscisang sfetnici.

Adunarea

învățătorilor din arhidieceza Blajului

După serbările luminoase de astăvară, viața de aici s'a strecurat fără vre-un sgomot mai însemnat. Abia acum, în cele din urmă două zile ale luni octomvrie, s'a întrerupt această liniște, prin adunarea „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș”, care după statute trebuie să se țină la Blaj în fiecare an odată.

În zilele acestea aproape toți învățătorii din arhidieceză și chiar și câțiva preoți au venit la Blaj. Aici și-au isprăvit mai toți studiile și de acest loc îi leagă pe cei mai mulți amintiri dulci, din vremurile copilăriei.

Pentru aceea zilele pretrecute la Blaj, cu acest prilej au fost o adevărată sărbătoare de întărire sufletească. S'au întâlnit cu vechii lor profesori, dela cari au primit noi îndemnuri de muncă și hărnicie; au discutat cu multă chibzuială despre tot ce privește înaintarea învățământului românesc și bunăstarea școlilor noastre așa de amenințate, mai ales astăzi, când împrejurări grele vin să ne apese umerii.

Prezența înaltului arhieru, care ca un adevărat patron, poartă multă grijă de această reuniune, oaspeții blăjeni și străini precum și cele două conferințe și prelegerea cu schiopticonul au ridicat adunarea la înălțimea ce n'a ajuns-o niciodată în adunările de mai înainte.

Ziua întâi.

Dimineața la orele 6¹/₄, învățătorii toți au participat la sf. liturghie în biserica catedrală. Aici s'a slujit și parastas și s'au înălțat rugăciuni cu-

cernice pentru acei membrii, cari în decursul anului acestuia au trecut la cele vecinice.

Sedința I. Se începe la ora 9 a. m. în sala de gimnastică, care e și sala festivă a gimnazului. Sunt de față ca oaspeți: I. P. S. d. mitropolit dr. Victor Mihali de Apșa, canonicul Gheorghe Muntean, inspectorul școlastic Nehéz dela Viud, profesorii dela seminarul teologic și câțiva profesori dela gimnaz, precum și toți alumnii seminarului teologic, cari prin aceasta au dovedit, că și acum și mai târziu, când vor ajunge în viața practică vor să fie alături cu învățătorii, luptând cu multă dragoste pentru înaintarea în cultură a neamului românesc.

Delegați dela reuniunile surori sunt Șerban Șerban dela Reuniunea învățătorilor din jurul Hațegului, Simion Oros dela Reuniunea învățătorilor selăgeni și Andrei Grecu dela cea din jurul Lugojului.

Dovadă, cât de strânsă este legătura dintre Reuniunea arhidiecezană și celelalte reuniuni surori.

Dintre învățătoare sunt la adunare: d-șoara directoare dela Internatul de fete, d-na Georgina Munteanu dela școala de fete din Blaj, d-na Vilt dela școala din Cluj și d-șoara Tujan din Valea-Sasului.

Cuvântul de deschidere. Adunarea o deschide directorul dela preparandie și prezidentul reuniunii d. Ioan F. Negruțiu.

D-sa amintește despre sfaturile părintești și cuvintele frumoase ale arhierilor români și ale celorlalți fruntași, cari au luat parte la adunarea jubilară din Blaj, și îndeamnă pe învățători să păzească aceste sfaturi și să le străplante și în inimile elevilor; să-și iubească legea și limba; să țină cu statornicie la biserică și școală, căci numai atunci vor putea pași pe calea culturii adevărate.

Chestia școlii e foarte grea. Școala nu se poate separa de biserică. Când aceasta s'ar întâmpla ar fi pasul cel mai primejdios pentru învățători.

Și dacă biserica ar abdice de școală și-ar nega trecutul său istoric. Tendințe de distrugere a legăturii dintre biserică și școală nu s'au ivit, și dacă totuș s'ar părea că sunt, acelea provin mai mult din nepricepere. Certele dintre învățători și preoți sunt cele mai mari piedeci ale progresului moral și cultural, pentru aceea acești doi trebuie să muncească totdeauna în cea mai bună armonie.

„Noi învățătorii români să fim totdeauna la postul nostru, să ne facem datoria. Nu cu ajutorul administrației, nici prin pedepse, ci prin împlinirea cu dragoste a chemării noastre. Să facem pe părinți să-și trimită copiii la școală și pe copii să iubească școala.

„Școala este cheia viitorului nostru. Școala românească să fie fortăreața religiunii și moralei creștine; și pentru totdeauna să rămână focularul dragostei de neam și de țară.

Școala să planteze în inimile fragede ale elevilor săi credința, dragostea, nădejdea, predicată de cel mai mare învățător al neamului omenesc, de Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos.

„Neamul românesc, ca și ori care alt neam, numai prin școală, prin cultură se poate ridica. Pentru prosperarea și înaintarea în cultură a neamului românesc, a poporului român, să ne facem datoria în școală și în viața noastră extra-școlară. Să ne facem totdeauna datoria din dragoste curată!

Vorbește despre starea învățătorilor și poziția lor socială, care așteaptă multe îmbunătățiri, cari însă nădăjduiește că se vor face. Și atunci munca învățătorilor încă va fi recunoscută și apreciată după vrednicie.

În urmă aduce omagiale mulțumiri înaltului arhieru, care de fapt are la inimă prosperarea Reuniunii, înaintarea în cultură a învățătorilor români și prin ei ridicarea școlii la nivelul reclamat de progresul timpului. Salută pe delegații Reuniunilor surori și pe toți cei de față și deschide adunarea.

În numele delegaților reuniunilor surori, învățătorul Șerban, delegatul Reun. hațegane, mulțumește presidentului pentru cuvintele ce le-a adresat, și salută adunarea, la care ei au venit să se sfătuiască și să-și mângâie năcazurile.

După acestea să face constatarea membrilor prezenți. Sunt de față 72 delegați din diferitele despărțăminte.

După program vine raportul secretarului despre activitatea reuniunii. Acest raport, după un bun obicei, care numai acum s'a început, s'a publicat în „Foaia școlastică” și așa nu se mai cește. Însemnăm totuș din el, că biroul central pen-

tru bunul mers al afacerilor reuniunii, în decursul acestui an a ținut mai multe ședințe, în cari s'au executat concluzele adunării generale din anul trecut.

„Foaia școlastică” s'a decretat de organul oficios și al reuniunilor surori a învățătorilor din jurul Gherlei, din Sălăgiu, și din jurul Hațegului.

În „Orfelinat” intră iarăși patru din reuniunile celelalte ale învățătorilor.

Reuniunea are 26 despărțăminte cu 643 membrii și anume: fondatori 147, onorari 10, ordinari 484 și ajutători 12. Despărțămintele, aproape toate au desvoltat o activitate destul de frumoasă. Cu ocaziunea adunărilor de toamnă și primăvară a despărțămintelor învățătorii au ținut vre-o 45 conferințe, cari au tractat diferite teme, mai ales din sfera educațiunii. Asemenea s'au ținut și tot atâtea prelegeri practice cu băieții.

Reuniunea are și bibliotecă atât în centru, cât și în celea 26 despărțăminte. În anul acesta biblioteca s'a sporit cu 114 opuri în 134 volume, așa, că azi are 3217 opuri în 3391 vol. și 449 fasc.

Iar organul reuniunii surori, azi apare cu mult mai primenit ca în trecut. Este modern în înfățișare și variat și bogat în cuprins, ceea ce se datorește puterilor destoinice, cari au luat conducerea acestui organ, precum și colaboratorilor buni, ce i-a succes să și-i grupeze în jur. Averea reuniunii este de 16,256/30 cor.

Biroul central a exersat și un concurs la premiul de 100 cor., pus de Înalt Preasfințitul mitropolit. La acest premiu au intrat două operate, unul provăzută cu motto: „viitorul unei națiuni e în școlile populare, faceți ca poporul să iubească școala și îi arătați, că calea către bună stare și liberlate adevărată duce prin școală — P. Bock”; al doilea cu motto: „viitorul nostru atârână dela școală, pentru că numai prin școală duce drumul către adevărata libertate, către cea mai nobilă umanitate, către rațiune și către cea mai curată moralitate”.

Comisiunea exmisă din sinul biroului central, pentru censurarea operatelor, a aflat, că amândouă sunt lucrute cu multă pricepere și dar vrednice de premiu, așa dar premiul de 100 cor. să se împartă în mod egal între autorii operatelor. Operatul prim a fost lucrat de harnicul și inteligentul învățător Octavian Pop din Vad, iar al doilea de Marian Sas din Bucium-șasa.

Conferința d-lui dr. Rațiu. Domnul profesor dela gimnaz dr. Ioan Rațiu a ținut o conferință frumoasă despre: *Învățătorii noștri în trecut și prezent.* Prin această conferință se prezintă într'o icoană fidelă întreg trecutul învățătorilor noștri. Primele școale sunt casele sărace de preoți și dieci, iar cei dintâi dascăli sunt preoții și diecii. Învățătura acestora era numai cetirea Ceaslovului și a Psaltirei. Alți dascăli au fost călugării de pe la mânăstirile episcopoești. Dascălii nu erau mai superiori decât școlarii lor. Numai foarte puțini erau mai învățați. Așa la Făgăraș era unul, care vorbea și scria românește, ungurește și latinește. La Brașov era Ioan Corbea.

Pregătirea nu era o chestie ardentă, mai mult praxa și viața îi forma. De multe ori numai necazurile îi îndemnau pe cariera învățătoarească.

Practicau de multe ori și altă meserie, cum e și în Germania. În Blaj încă au fost doi învățători Moise Pop și Fogarasi, cari erau compactori.

Pregătire specială a fost cu puțință numai pe vremea Mariei Terezia, care prin Ratio educationis a regulat învățământul. Se înființează mai multe școale normale la Blaj, Orlat, Năsăud, Panciova, Biserica Albă și Timișoara. Directorul tuturor școlilor românești era Gheorghe Șincai.

Salarele erau variate, de multeori așa de puțin, că abia puteau trăi. Pe lângă salare pe mulți îi ademenia la dascălie și drepturile, cari atunci cumpăneau mult.

Mai târziu în veacul al XIX să deschid cursuri pedagogice la Sibiu, Năsăud, Arad, Orlat și Oradea.

Azi pregătirea învățătorilor să face în Blaj, Gherla, Orade, Sibiu, Arad și Caransebeș. Pregătirea tuturor învățătorilor se stabilește prin art. de lege XXVIII din 1968. Învățătorii noștri acum au aceleaș pregătiri ca și cei dela stat, ori ca și învățătorii altor neamuri d. p. Belgia, Danemarca, Franța, Boemia, Holanda, Luxemburg etc. Învățătorii azi nu sunt ca cei vechi. Azi cetesc autori

pedagogici străini, fac literatură și sunt cari și-au creiat chiar un nume în literatura românească, ca

Ioan Pop Reteganul. Azi învățătorii desvoaltă o frumoasă activitate și sunt o putere care înseamnă mult.

Conferința d-lui dr. Rațiu a fost ascultată cu viu interes de toți cei de față. Era dorința tuturor să se audă odată care este trecutul învățătorilor noștri. Documentele sunt puține, dar căutate totuși arunci o vie lumină peste starea învățătorilor noștri. Și chemat s'o facă aceasta, nu era altul, decât d. dr. Ioan Rațiu, care cu o diligență neîntrecută scrutează documentele vechi, din cari se reglindeste întreagă viața școlilor noastre. Dorim să vedem publicată și o broșură în chestia aceasta. Se va putea face poate mai ușor, când și învățătorii vor fi scris monografiile școlilor din comunele în cari lucrează — dupăcum s'a și hotărât în această adunare.

Cuvântul Înaltului arhieru. După d. profesor dr. Ioan Rațiu a terminat conferința, se ridică părintele sufletesc al acestei Reuniuni I. P. S. domn mitropolit dr. Victor Mihali și adresează celor de față cuvinte calde de încurajare pentru munca ce au s'o isprăvească.

„Cu interes viu am ascultat — zice I. P. S. Sa — conferința așa de interesantă a d-lui profesor dr. Rațiu. Ca într'o oglindă am văzut trecutul întreg al școlilor și învățătorilor noștri. Principiile instrucțiunii obligatoare în țara noastră s'au statorit numai prin art. de lege 38 din 1868. Până atunci a fost instrucțiune, dar nu obligatoare. De aceea guvernele, dupăcum ne spun cei, cari s'au ocupat cu istoria instrucțiunii, de multe-ori onorau pe părinți, numai să-și deie copiii la școală.

Dlor, progresele ce le-am ajuns pe terenul educațiunii sunt frumoase. Salarele se vor îmbunătăți, căci și nivelul cultural al învățătorilor astăzi este mare. Edificiile școlilor încă sunt bune. Și noi de aici facem tot ce putem pentru ele. Chiar azi am primit înștiințare dela muzeul regnicolar, că s'au expedit la 49 școale recuzite. Martor îmi este și d. prezident al d-voastră, care știe cât ne frământăm și câte greutate trebuie să delăturăm, ca să ajungem la ceva. La rezultate când văd cât de mulți ași venit la această adunare sunt sigur, că vom ajunge.

„Vă mulțumesc, că ne sprijiniți, ca să se poată înzestra fiecare școală; vă mulțumesc, că sunteți zeloși, harnici, plini de bunăvoință și că purtați la inimă soarta școlilor noastre. Legătura dintre școale nu voiți s'o sfărmați, ci puneți umăr la umăr și le întăriți. Din partea ordinariatului fiți asigurați, că precum v'a crescut, așa v'a și apăra. Să nu vă temeți de greutate, căci, după sf. lob oștire este viața pe pământ, și așa fiecare dintre voi să fie ostaș curajos al cauzei noastre. Ca și în trecut vă dau iarăși 100 cor. ca premiu pentru cea mai bună lucrare și vă doresc voie și spor la lucru”.

Adunarea primește cu mari mulțumiri și cu vie însufletire cuvintele bunului părinte și darul lui în bani. După acestea Înalt Prea sfinția Sa domnul Mitropolit păresește ședința, care după o scurtă pauză se continuă, luându-se după program propunerile intrate și anume:

Membrul Alexandru Sighișorean are trei propuneri: a) să se sistematizeze un post de revizor școlar general pentru învățământul primar din Arhidieceză. Chestia revizorului școlar s'a discutat așa de mult chiar și prin ziar și însuși Prea veneratul Conzistor Mitropolitan s'a ocupat cu ea. Dorința înființării acestui post e generală. Revizorul să fie un om cu praxă, care să știe îndrepta numai decât răul ce s'ar ivi și să poată da sfaturi acolo unde trebuie. Conzistorul să înființeze cât de curând acest post, și în cerere să se spună și dorințele învățătorilor cu privire la revizor.

b) Să se facă statistică anuală despre numărul și starea școlilor.

Referitor la această propunere se spune, că statistica se face în fiecare an. La aceasta sunt obligați protopopii. Azi de pildă funcționează 381 școale în Arhidieceză.

Fiindcă aceasta nu se știe, de aceea propunătorul cere să se publice în fiecare an, în „Foaia școlastică” datele statistice despre școalele și învățătorii, să se știe cum stăm. Și aceasta se va face.

c) Să fie rugat Prea venerabilul Conzistor să exmită o comisiune, care să cerceteze cauzele școlilor pierdute și să afle mijloace pentru reînființarea lor.

Aceasta se face și acum prin membrii senatului școlastic arhidiecezan. Trebuie să fie foarte

grele împrejurările când se închide vre-o școală, căci poporul nu ușor se învoiește, să se sisteze școala. Dar pașii de lipsă totuși se vor face.

Despărțământul Morlaca, propune să se pregătească monografiile școlilor noastre.

Se primește și se hotărăște să se facă și un fel de schiță după care să lucreze. Monografiile să se trimită biroului central, care să le cenzureze și astfel să se publice.

D. Marian Sas propune, ca în anul viitor, ori cel puțin la 2 ani Reuniunea să întreprindă o călătorie aici în țară, în România sau în alt loc. Fiind călătoriile de studiu așa de folositoare se primește și se lasă în grija comitetului central, care să stabilească planul de călătorie, să mijlocească favorurile pe tren și să hotărăască și timpul potrivit.

Propunerea dlui Iosif Marian, ca un comitet dintre membrii reuniunii să redacteze pentru elevii de școală ori chiar și adulți o bibliotecă cum e d. e. Biblioteca pentru toți, ori a Minervei, fiindcă Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, redactează deja atari biblioteci foarte bune, nu se primește.

Asemenea și propunerea prin care cerea ca Preav. ordinarat să dispună, ca la alegerile de învățători să aibă întâietate 1) învățătorii cu serviciu de cel puțin 5 ani; 2) cei cu familie grea și cei din comuna vecină, după mai multe discuții se amână, fiindcă sunt deja regulamente și hotărâri sinodale, cari regulează această afacere și în contra acestora nu se poate lucra. Dar fiecare învățător să cerce să se valideze, să-și câștige vrednicii, și atunci poate avea nădejdi de întâietate.

În ce privește propunerea tot a dlui Iosif Marian, ca în vacanțele de vară să se deschidă pe seama învățătorilor cursuri de muzică ori de pedagogie, se spune, că încercarea s'a făcut deja și astă vară, dar din lipsa de interes s'a nimicit tot planul. Să arate toți un interes mai viu pentru acest curs și se va face hotărât.

Cu aceasta ședința primă se închide.

După ședință se ține banchet la „Săcăreanu”, unde au participat toți învățătorii, în frunte cu comitetul central.

Serata. Proiecțiuni cu schiopicomul. Seara la 5 ore, în sala de gimnastică a gimnazului elevii dela preparandie au aranjat și o serată. S'a ridicat o scenă frumoasă anume pentru ocazia aceasta. A luat parte public mult blăjan și străin, dovedind, că totuși apreciază strădaniile bune ale acestor elevi harnici, învățători de mână ai poporului. Programul a fost bine întocmit. Dizertația ținută de elevul din cursul al IV-lea Oct. Petrean „Despre ducăție” a fost potrivită și bine scrisă. Principiile de educație ce s'au expus dela începutul erei creștine și până la Pestalozzi au interesat pe mulți. Corul au fost bun, cu deosebire „Jăluimaș și n'am cui” de I. Murășan, dar și mai bună a fost orchestra. Iar satira „Tirdusi către Mahmud” de G. Coșbuc a fost predată cu multă înțelegere. Tot asemenea și *Monologul* deși s'ar părea că românul are cu totul altă fire când merge la avocat.

După serată d. Prof. dela preparandie Valer Suciuc a ținut o frumoasă prelegere cu schiopicomul. Ne-a arătat și explicat frumșetea locurilor noastre începând dela Sibiu la Turnu Roșu spre Râmnicu-Vâlcea. Mulți au mai călătorit prin acelea părți și acum văzându-le își reînprospetează multe suvenirii dulci, iar alții cari le văd acum mai întâiu, doresc să se realizeze cât mai curund propunerea învățătorului Marian Sas.

Ar fi foarte bine și sunt sigur, că să va face, ca d. prof. Suciuc, cu ocaziunea altor adunări ale învățătorilor să țină o prelegere despre schiopicom și să-i instrueze cum trebuie să lucreze cu el, pentru că aceia, cărora li-să dă ocaziune, mai ales unde despărțământele Asociațiunii au schiopicomane să poată ținea înșiși pe acasă prelegeri, cari hotărât vor fi de mare folos pentru popor.

(Sfârșitul în n-rul viitor).

Adunarea din Seini

— Sfârșit. —

Urmează apoi critica apelului politicianilor maghiari și în special a lui dr. Falussy Árpád la situația ciangăilor din România. Mai înainte de toate, zice, părintele *Lucaciu*, trebuie să constatăm tendința iredentistă a politicianilor maghiari, ce să manifestă prin aceea, că îndată ce se ridică o critică obiectivă asupra barbarismelor și atrocităților politice din aceasta țară, asupra naționalităților, maghiarii, politicianii cu musca pe căciulă, îndată se refugiază în brațele ciangăilor din România. Prin aceasta săritură nu se justifică, nici nu se scuză fărădelegile lor, ci ajung numai la răsplata meritată: dau cu capul de perete.

Întâi ciangăii nu numai că nu i-au rugat nici odată să le fie advocați, ci din contră i-au respins totdeauna și îi resping și astăzi cu fanfaronadele lor politice. Este doară lucru public, că în zilele nu de mult trecute, cu vremea paroxismelor pentru repatrierea ciangăilor au fost trimiși agenți, ca principele Odescalchi, între ciangăi ca să-i îndemne să primească darul guvernului maghiar în coloniile deschise pentru ei. Și ce a fost răspunsul ciangăilor? Mătura! Și refuzarea categorică a ispitelor ademenitoare. Nici un singur ciangău nu s'a lăsat să fie înșelat. Dovadă clasică, că binele ce-l au nu-l schimbă cu binele ce li-se făgăduiește. De câte ori a umblat pe acolo fostul ministru György Endre, preoți maghiari romano-catolici și reformați, câți copii de ciangăi au adus să-i crească prin instituțiile din Budapesta și în seminarele romano-catolice, tot cu scopuri politice iredentiste maghiare, și cu ce rezultat: cu un rezultat chiar contrar, acelui ce l-au avut în minte șovinistii descreerați. Așa s'au dat de gol și se dau de rușine advocații nechemati ai ciangăilor. Nouă însă ne folosește apucătura aceasta nevrednică a lor, pentru că dovedește și în acest punct superioritatea politice noastre față de a lor! Noi vorbim cu dreptul în numele poporului nostru, care ne trimite în parlament sau își descopere voința sa publică în adunări populare și în întruniri ca de exemplu cea de astăzi.

Apoi ce comparațiune poate fi între un popor de patru milioane, locuitori băștinași și cu conștiință națională și între o populație disparentă de cincizeci—șasezeci mii de ciangăi resfirați prin câteva sate de pe câmpiile Moldovei. Iară ceea ce afirmă dr. Falussy Árpád și ceilalți politicieni maghiari despre asuprirea ciangăilor, că nu-i permis a le predica în limba lor în biserică, sau că nici taina mărturisirii nu o pot face în limba lor maternă, sunt curate invențiuni, mistificări și neadevăruri revoltătoare.

Vorbește apoi oratorul despre acuza ce ni-se face, că „agitatorii” noștri ponegresc maghiarimea înaintea străinătății culte. Afirmățiunea aceasta este una din clișeurile pocite ale șovinistilor fără de rușine. Faptele lor îi ponegresc pe dânsii, pe acești dușmani ai civilizației. Campaniile electorale duse de dânsii, legile apponyiane, colonizările făcute și tot sistemul politic de guvernare nu numai că îi ponegresc înaintea străinătății culte, ci îi arată în lumina cea adevărată de aceia ce sunt într'adevăr: dușmanii umanismului și a civilizației.

— Din contră noi afirmăm și pretindem aici acasă, precum și în străinătate respectarea principiilor mari isvorite din geniul umanismului și a civilizației: libertate, egalitate și frățietate; pretindem respectarea marelui principiu politic de egală îndreptățire a popoarelor. Afirmăm cu puterea convingerei, că nici un popor nu are dreptul de a-și impune limba altui popor, că fiecare popor are dreptul nelimitat de a dispune peste soarta sa în privința politică, culturală și economică; afirmăm, că fii aleși ai poporului au dreptul de a determina cu aleșii popoarelor conviețuitoare condițiunile de conviețuire fără ca să se vatame învățăturile sfinte aici stabilite.

D. dr. Falussy Árpád să-și ieie osteneala de a studia aceste postulate ale politice, apoi să vină în foral publicității.

Trece apoi oratorul la școlile naționale constatând, că n'avem nici un institut de învățământ susținut pe seama națiunii române din partea statului. Nici o școală populară, nici o școală agricolă, nici un gimnaziu, nici o școală reală, comercială, agricolă nu avem susținută din partea visteriei statului pe care o umple și banii poporului român. Sunt așa numiți învățători ambulanti pentru al-

binărit, pentru olteu, pentru deosebite ramuri din industrie și comerț. Lucruri bune, practice, frumoase. Ei bine oare pentru poporul român să trimită la țară vre-un învățător ambulant pentru răspândirea cunoștințelor economice în ramurile mai sus specificate? Nici unul. Șovinismul orb nu admite răspândirea culturii economice în limba poporului român.

Fată de acestea uneltiri nevrednice împotriva culturii noastre naționale noi pretindem școli și institute culturale de tot gradul pentru națiunea română. Școli populare, școli industriale și agricole, academii comerciale și agricole și universitate completă cu toate facultățile precum cere cultura modernă a popoarelor.

Acolo-i exemplul Poloniei. Perutenii iau ținut veacuri de rândul subjugăți, cum suferim și noi. Și ce a urmat? Finis Poloniae! Iară rutenii odinioară subjugăți astăzi au libertate politică, gimnazii și instituții de învățământ, și acum să studiază proiectul cum și unde să se ridice universitatea lor rutenească. Asemenea și celea 200 mii de italieni din Austria pe lângă gimnazii și alte instituțiuni culturale capătă și universitate italiană.

Și noi suntem pe pământul acesta lăsat de Dumnezeu destinați pentru viață politică și cultură națională română și de acestea drepturi și aspirațiuni naționale nu vom abdice de dragul șovinismului asiatic.

Fiți tari în credință, dreptatea cauzei noastre ne garantează succes și izbândă deplină în viitorul cel mai apropiat. Nu voim, să murim prin asimilare rușinoasă, ci voim să trăim ca români, și vai de cei, ce ne stau împotriva!

Lucru firesc, că aprobările unanime și aplauzele mulțimei n'au lipsit, ca recunoștință și semn de iubire față de părintele *Lucaciu*.

Foarte plăcut ne-a surprins, că sub impresia duhului de obștească însuflețire s'a ridicat un țăran din Șurdești: *Constan Dipșe* și în cuvinte pline de emoțiune a arătat suferințele poporului român.

I-a salutat cu toată căldura pe frunzași și anteluptători. Cu lacrimi în ochi l-a rugat pe d. dr. Mihali și prin el pe ceilalți deputați români să apere și în viitor poporul asuprit, cum au făcut și în trecut.

„Doamne unde am ajuns!” — exclamă țăranul înduioșat — „Pădurile ni-se închid, pășunile de munte se opresc, ca să poată crește animale sălbatice și iepuri, iară poporul n'are unde să-și țină o vacă sau capră, și pruncii părinților săraci sufăr de foame și n'au mângâiere. Trăiască apostolii neamului românesc! Dzen să vă ajute!”

Dr. T. Mihali adânc impresionat, merge către acest brav țăran, îi strânge dreapta și îl îmbrățișează gratulându-i pentru țaria sufletească cu care a știut să desvălească starea tristă a poporului. Mulțimea îi aclamă cu ovațiuni furtunoase văzând și simțind, că la noi români, domni conducători și țărani una sunt în vederi și simțiri.

După ce se așază mișcarea însuflețită și înălțătoare provocată de gestul frumos al iubitalui dr. Mihali, prezidentul A. Berinde, dă cuvântul d-lui dr. *Aurel Nyilvan*.

Acest brav luptător ca un reprezentant acreditat al generațiunii mai tinere, pășeste rezolut în fața adunării între aclamări unanime.

După o scurtă introducere, zugrăvind în termeni aleși politica noastră națională cetește proiectul de rezoluțiune și recomandă și propune primirea proiectului.

Cere apoi voie, să vorbească la punctul din urmă ca să motiveze mai pe larg pentru ce este neamănat de lipsă să fie condamnate, combătute și nimicite veleitățile păcătoase, ce s'au ivit în viața noastră națională, și cari au avut tendința teribil de periculoasă de a sparge solidaritatea în partidul național.

Vorbirea lui, care reprezenta cu tot dreptul vederile generațiunii mai tinere, conține constatări prețioase, și convingeri adânci, cari ne garantează, că politica noastră națională nu va deraia nici pe viitor pe calea pregătită de niște stiliști cu fraze binesunătoare, dar Herostrati în politică. Constată, că politica noastră națională o determină conferința națională generală a alegătorilor români. Aceasta conferință s'a pronunțat în chestia programului partidului național precum și în ceea ce privește conducerea politice pentru realizarea acestui program.

Aceasta conducere este depusă cu votul unanimității națiunii române în mâna comitetului na-

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

țional și avem înaintea noastră faptul netăgăduit ca un fenomen mângăitor, că toți aderenții sinceri ai partidului național ascultă de glasul acestui comitet, și sunt în cea mai strânsă solidaritate cu el. Dovadă sunt acum în zilele acestea chiar, adunările populare, ținute în toate părțile locuite de români.

Din Sătmar și până în Brașov, din Murăș-Ludoș și până în Orșova nu răsună altceva în politica noastră națională, decât primirea fără rezerva a programului partidului național și aderențe la comitetul central al partidului alipire sinceră și necondiționată la spiritul de acțiune, la activitatea acestui comitet, care conduce cu mână tare și cu pași siguri destinele neamului întreg.

Cu mândrie constat — zice oratorul — că eu care cunosc și pulsul și gândirea generațiunii tinere de vârsta mea: toți suntem uniți și cuprinși în marea idee a solidarității naționale. Această solidaritate este cetatea noastră nebiruită, siguranța de izbândă pentru viitor. Dușmanii noștri când recunosc și ei, că puterea noastră stă în solidaritate, își dau toată silinta, ca să spargă această solidaritate, își dau toată silinta să spargă această cetate de apărare. Noi nu avem jandarmi și puterea statului în mână, avem însă iubire imprumutată între membrii partidului, avem solidaritatea partidului național.

Salut comitetul pentru acest rezultat îmbucurător și îl asigură de sincera noastră alipire, precum și despre întreaga noastră încredere.

Discursurile, ce le-au rostit iubiiții noștri fruntași, și mai ales ilustrul prezident al clubului deputaților naționaliști m'au întărit și m'au însuflețit, reamintind pentru noi toți luptele glorioase ce le-am purtat pe terenul politic pe la tribunalele din Sătmar și Dobrița și la luptele electorale din cercurile Șomcutei și a Cărășului.

Ne-ați transportat cu amintirea la mormintele glorioase din Șomcuta și Cărășeu, în cari odihnesc acei concetățeni viteji ai noștri cari în fața dușmanilor asupritori și prepotenți cu vărsarea sângelui lor au pecetluit credința și alipirea lor neclintită către stindardul partidului național.

Aci să vină bărfitorii, clevetitorii, uscăturile partidului național și să învețe, cum să sustine solidaritatea în politică. Acești eroi nu cu fraze bine închegate, nici cu statistica, nici cu gramatica nu sau luptat pentru cauza națională, ci cu convingerea și cu sentimentul pentru dreptatea cauzei poporului român. Și la amintirea acestor martiri ai ideilor noastre naționaliste, simțim cu adâncă convingere, cât de necesară este pentru noi solidaritatea partidului național.

Noi sătmărenii ne luptăm piept la piept în părțile acestea expuse, departe de centrele mari românești în orașe cu cultură preponderantă maghiară, în sate amestecate cu populațiune maghiară și cu boerime de acelaș element. În lupte nesfârșite pentru conservarea bisericii și a școlilor, între prigoniri de necrezut unde autoritățile publice administrative *decretează* ape elevii din cutare și cutare comună românească, sau cu populațiune mestecată cu maghiari, ca în Doh, Meghieși, Odo-reu, Craidorolț, — îi declară de elevi cu limba maternă maghiară și impun cu puterea limba de propunere maghiară, pe prunci îi duc între sulitele jandarmilor la școli maghiare, numite de stat. Și când părinții sub conducerea preoților protestează și își reclamă drepturile prin apelatiuni pela forurile superioare până la ministerul de culte: vine toată urgia de prigonire asupra acestor bravi preoți și cetățeni și le face viața nesuferită. Gloabe, procese, suspendarea dotațiunilor congruale și ajutoarelor de stat pentru învățători, sunt la ordinea zilei.

Și când românii din Sătmar susțin aceste lupte grele, s'au să zic în stil: „să luptă voinicește“ pentru dreptate, libertate și cultură națională: vin bărfitorii și clevetitorii, și ne calomniază, că nu suntem români, și par'că ne șterg de pe harta etnografică a românismului. Pentru ce? Pentru că nu vorbim în jargonul de pe „Bretter“. Nici nu vedem cauza națională în gazurile șampaniei sau a norilor eșiți din fumul țigaretelor egyptene.

Noi nu facem politică națională cu gramatică, ci ne luptăm piept la piept convinși și mănăți de sentimentul romanității noastre.

Și când vom ajunge vremea să fie asigurată politica noastră națională, vom crea și institutele noastre culturale naționale și vom recuceri și graiul și gramatica și stilul românesc neprihănit, fără ca să-i înjurăm pe acei frați, cari au fost în si-

tuațiuni mai favorabile și și-au putut păstra limba românească în ființa ei curată și neprihănită. Noi sătmărenii dară, mai mult decât ceilalți români simțim necesitatea solidarității noastre naționale, pentru că noi vedem și simțim lucrarea stăruitoare și eforturile neîncetate ale dușmanilor, îndreptate anume și expres împotriva unității noastre culturale, împotriva solidarității naționale.

De aceea protestăm cu toată tăria sufletului nostru în contra acelor tineri ușoratici și necopți, cari de și știu vorbi românește, nu au nici o chemare pozitivă în viață, nu au măcar diploma, la care să se poată provoca și să poată spune în lumea intelectualilor, că ce anume chemare și pregătire au, și pe ce teren voesc să lucreze pentru binele neamului românesc.

Ce marinimosi suntem noi românii! Am creat instituțiuni culturale naționale, cu obolul nostru și le susținem tot cu jertfe, cu banii noștri și am creat poziții pentru bărbați pe cari i-am destinat să lucre pe câmpul frumos al culturii noastre naționale și special pe terenul literaturii românești.

Prin aceasta să nu creadă nimenea, că noi am creat „sinecure“ în cari se pot susține de pe o zi pe alta prin bărfeli și clevetiri, prin mătrăguna lor stilistică culeasă pe terenul politicilor nechibzuite.

Le atragem atențiunea la păcatul cel mare ce săvârșesc prin năzuința lor de a sparge solidaritatea, Știu ei bine, că nu le va succede, de ce vreau dară, să rămână cu nume de Herostrați în politica noastră națională?

După acestea recomand primirea adausului, prin care condamnăm opera nefastă a uscăturilor din codrul verde al solidarității noastre naționale și a bărfitorilor politici, cari samănă neînțelegeri între frați.

Adunarea, nu numai că a primit cu unanimitate motiunea prezentată și întregită cu adausul lui Nyilvan, ci toată expunerea motivelor a fost primită cu salve de aprobări unanime și cu sentimentul de îndestulare, că chiar de aci din Sătmar, s'a ridicat cuvântul de protestare în contra uneltirilor rușinoase al câtorva tineri, cari sunt unanim repudiați din partea totalității partidului național român.

După acestea d. president Berinde face o scurtă și clasică reasumare a discursurilor, ce sau pronunțat. Mulțumește oratorilor pentru osteneala ce și-au luat de a lămuri situația și de a da povețe înțelepte obștei alegătorilor, rugându-i, ca acestea învățături bine să le conserve în inimile lor, și lumina primită aici să o răspândească prin comunele lor, între toți cetățenii și frații noștri români.

Constată, că românii păcătuiesc după natura provinciilor locuite de ei. Românii din Sătmar păcătuim ungurește în urma amestecului cu poporul maghiar.

Bănățenii păcătuiesc nemțește și sârbește, cei din Sibiu, Brașov, Bistrița, etc., păcătuiesc săsește; frații din România păcătuiesc franțuzește, grecește și turcește. Acestea mici influențe, putem zice materiale dispar însă înaintea geniului limbei latino-române și a sentimentului de romanitate, ce ne constituie într-o singură unitate culturală și o singură unitate etnografică, dela Nistru până la Tisa, și din Carpați până la monumentul lui Ovidiu. Ce rost au în acest mare concert de unitate și solidaritate națională croncăniurile disonante ale unor mizantropi, cari dacă s'ar putea realiza oarecând tendința lor, ș'ar putea aroga cu tot dreptul îndolnicul onor, că sau făcut cioclii vieții noastre naționale.

„Domnilor! Noi voim să trăim prin sentimentul nostru național în convingerea firmă, că programul partidului național trebuie realizat, și cauza noastră națională va merge înainte cucerind până la biruință și toți dușmanii noștri interni, sau externi să fie, vor cădea striviți în calea mersului triumfal al românismului.

Inchid adunarea.“

Poporul și intelectualii aclamă pe conducători și între ovațiuni entuziaste îi petrec, și ocupă cu ei loc în restaurantul otelului, unde își petrec câteva momente animate de însuflețire națională dovedind încă odată, că toți românii de cinstite țin cu toată tăria la conducătorii lor, și dacă se află vre-un *nefericit*, care să cuteze a tulbura buna înțelegere și solidaritatea între frați, este dezarmat și este osândit de obștea bine simțitoare a românilor devotați cauzei naționale.

Adunarea din Diciosânmărtin

— Sfârșit. —

Dr. Romul Boilă.

A fost o vreme când masa poporului, poporul de rând nu numai n'avea cuvânt la facerea legilor, ci el era scos de tot din viața statului. Toți chemații și nechemății făceau cu poporul ce ei voiau. Înțeleg, fraților, vremea sclăviei tuturor popoarelor. Iar mai târziu, când și poporul, adevărat și viața poporului a ajuns sub influența legii, legea aceea a fost una dintre cele mai nemiloase legi, a fost legea adusă de domnul pământului. Înțeleg, fraților, vremea iobăgiei. (Așa-i!).

Spre gloria și mărirea omenimei vremurilo acele deși au ținut mai multe secole și s'au înrădăcinat adânc în viața statelor, au trecut, au dispărut, pentru că a trebuit să dispară. (Așa-i). În decursul veacurilor ajungând popoarele la convingerea, că ele sunt puterea statelor, au cerut decisi aibă și ele parte în deprinderea puterii de stat și au cerut parte mai ales la aducerea legilor. (Așa-i).

În anul 1848 ca la un semn dat toate popoarele acestei țări s'au trezit din somnolența seculară, cerând parte în deprinderea puterii de stat, și mai ales la aducerea legilor. (Așa-i!).

Astfel și poporul român prin adunarea națională dela Blaj a cerut parte la aducerea legilor, a cerut și a pretins ca să nu se poată aduce în țara aceasta nici o lege despre noi, fără de noi. (Aprobări vii). A cerut poporul român o dietă, care să fie compusă pe baza ideilor de libertate, egalitate și frățietate, cu alte cuvinte, că toate popoarele acestei țări să aibă cuvânt la aducerea legilor, și a mai cerut ca, în dieta aceea poporul român să fie reprezentat după numărul său. (Aprobări).

Oratorul arată pe larg nedreptatea legii electorale actuale și spune, că poporul român nu va înceta să lupte pentru sufragiul universal, egal, direct, secret și după comune, pentru că aceste va aduce o viață nouă (Aplauză și aprobări sgomotoase). Oratorul spune apoi, că dreptul acesta electoral să se dea și femeilor, iar *arondarea cercurilor electorale să se facă după naționalități*. (Aplauze. Dlui Boilă i-se fac ovații îndelungate).

Dr. Iuliu Maniu.

Oratorul în cuvinte frumoase arată, că poporul din cercul electoral al Diciosânmărtinului pe dreptul a meritat bucuria acestei sărbători, pentru că el a răsplătit această bucurie în foarte multe dureri. (Așa-i!). Aceia, cari la alegerea trecută au votat cu d. dr. Romul Boila (trăiască!), cunosc aceste dureri (Așa-i!). Domnii ac știa mulți au venit la d. dr. fraților, nu numai să ia parte la această sărbătoare frumoasă, ci să se închine înaintea vredniciei voastre (Ovații și aplauze).

Fraților! Din spusele d-lor deputați și a foștilor deputați v'ați putut convinge, că noi, românii, avem oameni vrednici, cari să ne reprezinte în parlament (Trăiască!).

Numărul actual al reprezentanților noștri în parlamentul țării acuma e mic, dar nădăjduim, ba avem datorie că atunci când vom avea drept electoral cinstit, zic, atunci să lucrăm și să trimetem și noi oameni mai mulți, cum ni-se cuvine (Aprobări vii). Iar dreptul acesta îl câștigăm, dacă toți vom ținea strânsi la olaltă (așa-i!) pentru că drepturi nu poate avea un popor care nu e vrednic (așa-i) și nu ține la olaltă (aprobări). Până când veți ține strânsi la olaltă, nimeni nu vă va putea învinge (așa-i!), în caz contrar orice om slab vă va călca în picioare (așa-i!).

Spuneți, cu bărbăție românească: țină fiecare la neamul, limba și legea lui, dar de-ale voastre să nu se atingă, că-i vai de el! (Aplauze și aprobări sgomotoase). Din sângele nostru, plătim sarcinile, dar pretindem că la croirea lor să ne întrebe și pe noi (Aprobări vii).

Fiți oameni cinstiți, trăiți în frăție, ascultați de conducătorii voștri (trăiască!) și urmați-i (li urmăm!). Învățați carte multă, căci: cine are carte, are și parte (așa-i!). Spunți și celor de-acasă, că aici ați auzit lucruri bune dela frați de-ai voștri. Dumnezeu să vă ducă acasă în bună pace! (Ovații și aplauze îndelungate).

După discursul d-lui Maniu protopopul *Gheorghe Simu* din Ibașfalău propune, iar adunarea primește cu însuflețire să se trimeată veuerabilului preșe-

dinte al partidului național, d-lui Gheorghe Pop de Băsești, următoarea telegramă de felicitare:

Aderenții partidului național român din comitatul Târnavei-mici, întruniți în adunare populară în Diciosânmărtin, salută respectuos pe venerabilul și iubitul președinte al partidului nostru național, reprezentantul aspirațiilor noastre (Applauze și ovații).

D. Simu cetește apoi moțiunea cunoscută dela alte adunări, care se primește cu însuflețire.

V.-președintele adunării, protopopul Iosif Lita, din Iclod, în cuvinte foarte însuflețite arată legalitatea luptei noastre. Mulțumește popoului și deputaților pentru participare și declară adunarea de încheiată.

La adunare au sosit următoarele telegrame:

Ibașfaldu. — Moartea neașteptată a cumnatului meu mă reține dela adunare. Insuflețirea dela adunarea de astăzi fie veșnic trează în toate inimile românești.

Dr. Alexandru Morariu.

Murăș-Oșorheiu. — Salutăm brava voastră manifestare și vă urăm succes strălucit.

Vulcu, Panlea, Radeș, Bara, Lăpu, Raicu.

Băsești. — Impiedecat a participa personal, salut frații întruniți în numele libertăților obștești. Dumnezeu ajute dreptății!

Pop de Băsești.

Asalt după asalt

Telegramele toate convin în ce privește tenacitatea fără seamăn cu ce năvălesc turcii asupra armatei italiene, care după învingerile ușoare dela începutul războiului, azi decimată e avizată la o atitudine defensivă.

Lupta începută de vineri se dă fără întrerupere cu tot mai multă înverșunare având ambele părți pierderi enorme.

O telegramă din Tripolis adresată statului major turcesc, anunță, că trupele turcești recuceresc rând pe rând toate forturile Tripolisului. În 30 oct. au smuls încă două din mâinile italienilor pe cari i-au constrâns să se refugieze. Până acum turcii au ocupat șase întărituri italiene. Italienii sunt nevoiți să-și transporte pulbera și mai multe mii de cartușe în oraș.

Turcii asaltează mereu așa năprasnic trupele italiene, încât nici focul violent al artileriei nu-i poate opri. De altcund e explicabil fanatismul musulmanilor, căci lupta lor, e luptă sfântă purtată împotriva îngâmfăților ghiauri, cari cearcă să se instăpânească asupra avutului lor.

În zilele din urmă și cuirasatele și-au dat concursul în luptă și durere și *mors imperator*: holera. În jurul Tripolisului își face ravagiile printre ovrei și arabi.

Entuziasmul presei turcești.

Presă turcească triumfă comentând succesul turcilor la Tripolis.

Ziarul „Sabah“ zice că războiul va fi continuat până la instituirea efectivă a suveranității turcești în Tripolitania. Războiul dovedește marea forță a otomanilor și în special credința arabilor pentru califat.

Se interzice ziarelor să publice știri despre trecerea ofiterilor turci prin Egipt spre Benghazi și știrile despre trimiterile de bani și merinde via Egipt.

Consulul italian din Scutari silit să plece.

Ziarul roman „Corriere d'Italia“ află din Saint Giorgiu, că au sosit acolo cu vaporul „Skodra“

din Scutari mai mulți italieni între cari și consulul general italian Mancinelli Scoti.

Italienii povestesc, că autoritățile turcești au interzis oricui intrarea la consulatul italian, nepermițând accesul decât consulului austro-ungar.

Acesta a protestat în contra măsurii guvernului turc, fără nici un rezultat însă.

În fața acestei situații consulul general italian s'a văzut silit să părăsiască Scutariul. El a fost însoțit până la bordul vasului Skodra de o escortă formată din personalul ambasadei austro-ungare.

Italienii din Scutari se află acum sub protectoratul austro-ungar.

Turcia extaziată.

O telegramă din Constantinopol anunță, că Poarta a adresat o depeșă ambasadorilor săi, zicând să nu mai ceară mediațiunea, Turcia fiind hotărâtă să continue războiul.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 noembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță neînsemnată schimbare în temperatură.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost 10°3 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe octomvre	Cor. 11.88
Grâu pe aprilie 1912 . . .	—
Secară pe octomvre	10.38
Secară pe aprilie	—
Cucuruz pe maiu 1912 . . .	8.37
Ovăs pe octomvre	—
Ovăs pe aprilie 1912	9.61

Dedicație

Cu tine mi-e bine... E destul să te văd și sufletul meu obucimant de visuri neimplinite, întunecat de răutățile oamenilor, se liniștește și se înseninează ca prin farmec. Ah, numai tu știi atât de minunat să mă redai pe mine mie, adus din huceagurile tristeții unde mă face să rățăcesc fiecare dor imposibil, ce-mi pândeste inima să mi-o sfășie.

Tu știi să mă scapi de orice chin, și mângâierea ta mai dulce decât soarele și mai suavă decât parfumul crinilor, mă renaște la o viață nepământescă, în care eu pot zbura pe aripi fine de vis, spre luncile înflorite cu stele ale nemărginirii.

Tu mă faci mai bun, mai cuminte, și mă faci să cunosc atât de frumos și de înalt. Când te văd arzând de dragul meu, ard în mine toate simțirile ce fac să-mi bată inima și să se înalte gându-mi. E de-juns să fi cu mine, ca să mi se pară că sunt *cinera*, că eu stăpânesc lumea, că în jurul meu strălucesc bogății nebănuite — iar mica mea odăiță în care tu te resfeți în undeeri și în zimbet, îmi pare un întreg castel înconjurat de grădini îmbălsămate. O rămâi veșnic, la mine, șezi mereu lângă mine, atârână-te de buzele mele dornice, cari te sorb cu atâta plăcere, de cari niciodată să nu te mai deslipești.

O dacă n'ai pleca, dacă n'ai dispărea fără veste, tocmai când sunt mai plin de vraja ta, când sunt mai deplin fericit, dacă n'ai dispărea deodată, tu capricioasă care te consumi de dragul meu, dacă n'ai dispărea tocmai când e noapte și târziu, și când e așa de pustiu și sunt așa de singur. Tu dispari atunci lăsându-mă să recad din nou între grijile mele, în ungherul meu de boem, unde fără tine nu se poate pune la cale, versul cel frumos și cântecul cel nou. Și doar nu ești tu de vină, o nu, ci tot fatalitatea asta care apasă pe oameni și depărtează necontenit țărnițele salvatoare; fatalitatea asta care ne strângulează iluziile și ne împinge pe drumuri negândite.

Totuși, dacă trebuie să înțelegem marea filosofie a mulțumirii cu puținul, atunci tot trebuie să fim fericit și pentru atât, pentru clipa când te afli cu mine, căci desigur tu ești fericirea pe pământ, iubita mea, scumpa mea, ețina mea... țigară de foi, Cuba.

S. M.

Viriliștii din comitatul Hunedoarei. În congregația din 27 octomvrie a comitatului Hunedoarei s'a prezentat lista viriliștilor. Între cei 258 viriliști se află și următorii — 42 de români: Dr. Aurel Vlad cu 5418 cor. 60 fil. dare computată (duplu), Ioan Vulcu 3513 cor. 58 fil. (simplu), dr. I. Mișu 3170 cor. 25 fil. (simplu), dr. Aurel Muntean 2733 cor. (duplu), Nicolae Vlad 2694 cor. (duplu),

dr. Nicolae Moțiu 1880 cor. (duplu), Ivanuț Stefanescu 1545 (simplu), dr. Enea Papiu, dr. Silviu Moldovan, Aron Fejer, Const. Olariu, dr. Romul Boca, Const. Baicu, dr. Cornel David, Ioan Moția preot, Iosif Indres, dr. George Dubles, dr. A. Deac, dr. Romal Dobo, Ioan Baci, Dobos Todor, dr. G. Sulin, Simion Corvin, Alexandru Petrovici, dr. Șt. Rozvany, Ioan Petrovici, Simion Chiria, Ioan Cutean, Simion Oltean, dr. Ioan Margita, Alex. Pop Vulcan, dr. Ioan Pop (Orăștie), Fronis Hosszu, Nicolae Socol (Petroșeni), dr. Iustin Pop, Vasile Boneu, Opincariu Nicolae, Manase Iaz, Andrei Truca, Petru Onea, Nicolae Obedeu, dr. Alexandru Hosszu.

Între cei 42 de viriliști 20 sunt din Orăștie sau jurul Orăștiei, durere însă domniei din Orăștie sunt cei mai neglijenți în cercetarea ședințelor congregaționale, cu toate că sunt mai aproape de Deva și au cea mai bună legătură cu Deva. — *Correspondentul.*

Generalul Stroukow, care fusese atașat pe lângă persoana A. S. R. principele Ferdinand a moștenitorului român, în călătoria A. S. R. în Rusia, a încetat alaltăieri din viață. M. S. regele Carol a transmis o lungă și foarte binevoitoare telegramă de condoleanțe contelui Cankrine, guvernatorul Basarabiei, delegat la serbările dela Iași, care este cumnatul generalului Stroukow.

O bandă atacată de 400 soldați. Agenția Westnik primește știrea din Vladi Caucaz, că banda tâlharului Selimkhan, ascunsă în satul Grosny, a fost atacată de 400 soldați. Tâlharii au ucis pe comandantul trupelor și un soldat și au rănit 2 soldați și 2 trecători.

Noul atașat militar român la Paris. M. S. regele Carol a semnat decretul prin care d. căpitan Sutz Dumitru, din regimentul 8 călărăși, a fost numit pe ziua de 1 noembrie a. c., în postul de atașat militar pe lângă legațiunile din Paris și Bruxelles, în locul maiorului Alexandru Sturdza.

Hermann Bahr la Budapesta. Marele scriitor german din Austria, Hermann Bahr, autorul multor drame și comedii de înaltă valoare literară și filosofică, va sosi vineri la Budapesta și va ține o conferință în sala mare dela otelul „Royal“.

Cu acest prilej ținem să atragem atențiunea tinerimii românești asupra acestui dramaturg de o originalitate fenomenală, a cărui opere literare și filosofice, sintetizează și reoglinesc frământările vieții sociale din Apus și problemele cele mai sublimale ale intelectualului de vocațiune, din timpul nostru.

Tinerii noștri doritori de a gusta produsele adevăratei culturi apusene să se folosească de astfel de prilejuri.

Revoltă într-o închisoare din Rusia. În închisoarea Boriosov din Rusia, mai mulți deținuți, în scop de evadare, au ucis pe supraveghetor, au furat revolverele șefilor, au pus în libertate 105 deținuți. Înconjurați de gardă deținuții au tras, garda a ripostat. Cinci ucși, un ofițer de poliție răniți de moarte. Instigatorii au fost puși în fiare.

Piesa d-nei Rostand. Doamna Rostand și Maurice Rostand fiul marelui poet francez, au scris o piesă de teatru cu titlul: „Bietul drăcușor“, care se va reprezenta în teatrul Gymnase din Paris în luna decemvrie. Piesa e scrisă anume pentru copii și nu are pretenții literare.

A treia universitate maghiară. Am înregistrat nu de mult, că guvernul maghiar a decis, să ridice a treia universitate maghiară în Dobrițin.

Planul guvernului s'a modificat întru câtva de atunci, pentru că după cele mai nouă dispoziții a ministrului de instrucție se conchide, că și Pojonnul va primi universitate în aceeași vreme ca și Dobriținul, numai, că încă într'un loc nu se vor institui toate facultățile. Va să zică două universități nouă se contemplează deodată.

Logodnă. Dșoara Zenuța Popovici (Cermei) și d. dr. Coriolan Grădinariu, avocat (Balint) — logodiți.

Sincere felicitări.

Băncile slovacilor. Un ziar de seară din Budapesta anunță adecă mai bine zis „denunță” activitatea febrilă, ce o desvoltă fruntașii naționali slovaci din nordul ungariei, pentru desrobirea economică a oropsitului popor slovac.

Și cu drept cuvânt se îngrijorează descreșterii șovinisti, pentru că de fapt în timpul din urmă se observă o asiduă muncă economică la slovaci. Intr'un restimp foarte scurt s'au creat mai multe instituții economice de fruntașii slovaci cu menire, ca „să conlucre la trezirea poporului”.

Mai nou în comuna Szeret, în comitatul Pojon s'a înființat o bancă.

Că și această bancă va sta în serviciul intereselor slovacești, ne garantează faptul, că dintre membrii direcțiunii tac parte și deputații naționaliști slovaci Francisc Skiciak și Ferdinand Juriga.

Necrolog. Afăm cu părere de rău moartea parohului Parteniu Turcu, încetat din viață marți, în 18/31 octombrie, la 4 ore după amiază, în al 74-lea an al etății și al 44-lea ani al preoției sale. Rămășițele pământești ale iubitului defunct se vor depune spre eternă odihnă, joi, în 20 octombrie v. (2 noembrie n.) a. c. la 10 ore în cimiterul român gr.-or. din Lupești.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Sboruri pe câmpul dela Cotroceni. Alaltăieri s'au executat pe câmpul dela Cotroceni mai multe sboruri, de către noua serie de aviatori militari „biplaniști”.

Au evoluat cu aeroplane d-nii maior Macri, căpitan Fotache Ionescu locot. Boiangiu și sublocot. Druța.

Această serie s'a prezentat în condițiuni excelente.

Ciocnire de trenuri. Din New-York se telegrafiază că în statul Wyoming, lângă stațiunea Rocksrover a avut loc, la o curbă o teribilă ciocnire între un tren expres și un tren de marfă care staționa acolo.

Trei vagoane ale expresului au fost sfărâmate, iar din vagoanele trenului de marfă nici unul n'a rămas întreg.

Douăzeci de călători au fost omorâți și 30 răniți.

Isprăvile unei nebune. Din Troyes (Franța), se anunță că, într'un acces de alienație mintală, o fată de 16 ani a înjunghiat cu cuțitul pe un frățior al ei de 6 ani și a cauzat răni grave mamei sale care alergase în ajutorul copilului.

După aceea nenorocita nebună s'a sinucizat dându-și mai multe lovituri de cuțit în inimă.

Presă italiană și neutralitatea României. Ziarele italiene „Messagero” și „Corriere della Sera” primesc din Filipopoli o telegramă anunțând că guvernul român a comunicat guvernului turcesc, că România nu poate tolera trecerea peste fruntașii sale a transporturilor de munițiuni și de arme destinate Turciei.

La această comunicare, corespondentul ziarului „Corriere della Sera” adaogă comentariul că, marea întârziere pusă de România pentru declararea pe față a neutralității sale este o dovadă despre existența convenției militare turco-române, desmintită de atâtea ori.

Azew reapare. Intr'un articol din ziarul „L'Avenir”, Burtzew anunță un fapt nou, care va cădea ca o bombă în cercurile Okhranei, poliția rusă de siguranță. Azew, de care această poliție a căutat să scape, de când a fost demascată, va reîntra în scenă.

Burtzew începe prin a demonstra, că defunctul Stolypin știa foarte bine, că Azew luase parte la asasinarea ministrului de interne, von Plehve, și a marelui duce Sergiu, precum și la trei atentate contra vieții țarului; prin urmare, că primul mi-

nistru rus a mințit cu știință, afirmând în fața dumei, în martie 1909, că Azew e un „indicator”, nu un agent provocator.

Amintește apoi, că fratele lui Stolypin, redactor la ziarul oficial „Novoie Vremia” a declarat acum vre-o șase luni că afacerea Azew, e definitiv clasată și că toate încercările lui Burtzew pentru a-l aduce din nou la ordinea zilei vor fi zadarnice; că departamentul poliției nu cunoaște adresa lui Azew, și că se pare chiar că acesta e mort.

Ei bine, nu! Azew nu-i mort! El e așa de viu, că nu de mult a adresat unui membru al partidului socialist revoluționar o scrisoare scrisă cu propria sa mână, prin care cere să fie judecat, declarându-se gata să dea explicații asupra acțiunii sale la departamentul poliției.

Socialiștii revoluționari au lăsat scrisoarea lui Azew fără de răspuns.

Acest demers al lui Azew e o dovadă mai mult ca provocatorul demascat devenise absolut imposibil în serviciul Okhranei, și Burtzew e de părere, că Azew, prins între două focuri, va vorbi, ceea ce va arunca, de sigur, o lumină vie în toate unghiurile și ascunzăturile cele mai întunecoase ale viziunii de corupție și crime cari e departamentul poliției.

Afacerea Azew, luată ca un proces al țarismului, nu face decât să înceapă.

Dezastrul din Câmpina. Din Câmpina se anunță, că marți seara, la orele 8, un violent incendiu a izbucnit la unul din marele rezervoare cu păcură din curtea ralinăriei societății „Steaua Română”, producând o puternică explozie.

Cu toate măsurile ce s'au luat de administrația acestei societăți, concentrând la locul incendiului sute de lucrători, focul s'a comunicat la alte 7 rezervoare de păcură din apropiere și cari au fost consumate în întregime.

Un al 9-lea rezervor s'a aprins la orele 9 seara.

Toate conductele ce comunică cu rezervoarele de benzină și cari sunt la o distanță de vre-o 2—300 metri au fost tăiate și izolate astfel cu desăvârșire.

Toți locuitorii din jurul fabricii, îngroziiți de dezastrul ce s'ar putea întâmpla, au ieșit împreună cu copiii din locuințele lor așteptând înspăimântați, momental când focul s'ar putea întinde și asupra cazanelor de benzină.

Se crede, că focul s'ar fi produs din cauza pompării țiteiului în cazanul ce s'a incendiat, presiunea pompei producând scântea.

Lucrătorul ce pompa se bănuiește, că ar fi carbonizat.

Nimeni nu se poate apropia de locul incendiului.

Violente demonstrații contra d-rului Cook la Copenhaga. Exploatorul polului Nord, doctorul Cook, a ținut în Copenhaga o conferință în care a căutat să se justifice de acuzațiunile cari i-s'au adus de către căpitanul Peary.

Pe când Cook se ducea spre localul de conferință, el fu întimpinat pe stradă de o mare mulțime, care îl întâmpină cu strigăte ostile. Mulțimea i-a strigat: „Șarlatan! Omorâți-l! Afară cu el!”

Aglomerarea pe stradă era enormă. Tumultul a durat mai bine de o jumătate de oră.

Cu mare greutate Cook a putut să-și facă loc prin mulțime și să ajungă la locul conferinței.

Acolo el s'a apărat contra învinuirilor exploratorului Peary, pe care l'a învinuit de șarlatanism și a făcut apel la publicul din sală ca să decidă între el și calomniatorul său.

La esirea dela conferință manifestațiile ostile s'au repetat, luând de astădată un caracter și mai grav. Mulțimea a huiduit pe Cook cu violență și a tăbărit asupra lui cu bastoanele, rânindu-l în mod grav.

Poliția a trebuit să intervină reușind, cu mare greutate, să scape pe d-rul Cook dela moarte sigură și să restabilească ordinea.

Convocare. Despărțământul Alba-Iulia al reuniunii inv. gr. cat. din arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, în senzul §-lui 21. al statutelor își va ține adunarea generală de toamnă joi în 16 noembrie st. n. a. c. în școala română gr. cat. din Bărbant; la care se invită prin aceasta toți membrii fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți doritorii înaintării învățământului nostru popular. Programul:

Ascultarea serviciului divin la orele 8 a. m.

Prelegerea practică din geografie cu desp. III. ținută de d-nul Ioan Tănase, inv. în Bărbant. Deschiderea adunării. Cetirea apelului nominal. Cetirea procesului verbal din adunarea de primăvară. Raportul casierului și bibliotecarului. Exmiterea comisiunilor: b) pentru cenzurarea prelegerii practice și dizertațiunilor, b) pentru cenzurarea rapoartelor de sub p. 6. și înscrierea de membrii noi. Dizertație de Nicolae Dușa, învățător în Alba-Iulia, eventual și alte dizertații. Raportul comisiunilor alese în pagina 7. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. Destinarea locului pentru adunarea de primăvară și a prelegătorilor și dizertațiilor. Eventuale propuneri. Inchiderea adunării.

Benic, 25 octombrie, 1911.

Ioan Udrea, notar. Gheorghe Spătăceanu, președinte.

Teatrul Apollo. Măne, vineri, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv și senzațional:

1. Invingerea eroului papă-lapte (amuzant). —
2. — Prietena lui Zigomar sau regina hoată. (Princesa Cartouche. Cea mai senzațională și mai nouă dramă din viața detectivilor, în 4 acte. Filmul are 2000 m. lungime și reprezentarea lui durează o oră și jumătate).

Reprezentațiile se încep la orele 5 și jum. 7, 8 și jum. seara.

Prețurile de intrare: 1 cor., 80 fil., 60 fil., 40 fil. și 20 fil. — Orhestră proprie.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească Frații Burza din Arad, (Borosbényi-ter). Sprijiniți pe Români!

Bibliografie

—x—

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului Nicolae Iorga și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911. —.75
— Serbările dela Blaj —.30
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban —.50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi —.60
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată 1.—
Dr. Ghibu O.: Despre educație 1.50
Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițerilor năsăudeni pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițerești 6.—
Verne I.: Castelul din Carpați, roman 1.60
Păcurariu I.: Elemente de estetică 1.20
Doyle C.: Duett, roman 1.60
Dr. Onișor V.: Legiuirea țării noastre 1.—

La comanda să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

Izvor ieftin de cumpărat
gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătire în rate

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul și gratis din Margle magazin de

gramofoane

al lui

TÓTH IÓZSEF

SZEGED, STRADA KÖNYÖK Nr. 3.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

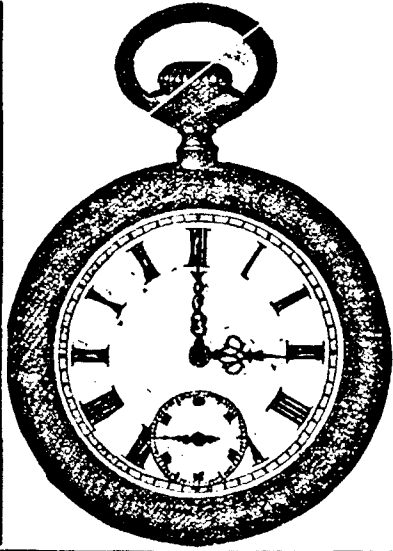
Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericeale**

atât pe **bani gata, cât și în**

rate pe lângă **chezășie de 10**

ani cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscriberului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

O bncată 70 fileri.

Pe poștă le trimite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Singurul institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.
 Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992—
(viață	„	11,020.268—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acvișii, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.